

30.11.2020

POL-2020-78523

Eduskunnan hallintovaliokunta

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä (HE 235/2020 vp)

Keskusrikospoliisin lausunto

Asian tausta

Hallintovaliokunta on 27.11.2020 pyytänyt Keskusrikospoliisilta kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 235/2020 vp).

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä. Ehdotettu laki täydentää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/1148 räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä.

Keskusrikospoliisin lausunto

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä jättää jäsenvaltioille mahdollisuuden kieltää rajoitettujen kemikaalien luovuttaminen yleisölle kokonaan tai ottaa käyttöön lupajärjestelmä. Keskusrikospoliisi toteaa, että lupajärjestelmän säilyttäminen on perusteltua huomioiden Suomen verrattain matala räjähdeuhkatilanne ja hyvät kokemukset lupajärjestelmän soveltamisesta tähän asti.

Kielto- ja lupajärjestelmien vuoksi luvaton lähtöaineiden hankinta Euroopassa on osittain ohjautunut verkossa toimivien markkinapaikkojen kautta tehtäväksi. Keskusrikospoliisi katsoo, että koulutusta ja tiedottamista tulee erityisesti kohdistaa verkossa toimiviin markkinapaikkoihin, sillä luvattomien ostojen voidaan arvioida siirtyvän yhä enemmän näille markkinapaikoille muiden kanavien kautta tehtävien hankintojen muuttuessa vaikeammiksi.

Asetus asettaa uusia velvoitteita talouden toimijoille ja kansallisille tarkastusviranomaisille. Tarkastusviranomaisille asetetut velvoitteet ovat kumottavaan asetukseen nähden joiltain osin laajempia. Keskusrikospoliisin näemyksen mukaan esitykset kansallisiksi tarkastusviranomaisiksi ovat perusteltuja. Asetuksen 10 artiklan osalta kansallista tarkastusviranomaista tai toimijaa ei kuitenkaan ole määritetty. Keskusrikospoliisi toteaa, että 10 artiklan mukaisten koulutus- ja tiedottamisvelvoitteiden tarkoituksenmukainen toteuttaminen on luonteeltaan moniviranomaistoimintaa ja sisällöllisesti sekä

toteutustavaltaan vielä määrittelemättä. On tärkeää, että viimeistään esitetyn lain tultua voimaan toimintatavat ja -vastuut jäsennetään.

Esityksen mukaan Keskusrikospoliisi toimii jatkossakin kansallisena yhteyspisteenä epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamista varten. Talouden toimijoiden lisäksi myös tavalliset kansalaiset ovat jatkossa velvollisia ilmoittamaan kansalliselle yhteyspisteelle lähtöaineiden ja niitä sisältävien seosten tai aineiden huomattavista katoamisista ja varkauksista. Keskusrikospoliisin totea, että ehdotettujen muutosten voidaan odottaa lisäävän ilmoitusvelvollisten aktiivisuutta. Tämä puolestaan voi oletettavasti lisätä kansalliselle yhteyspisteelle osoitettuja ilmoituksia ja kyselyitä. Keskusrikospoliisi toteaa, että on tärkeää turvata riittävät resurssit näiden tehtävien asianmukaiseen hoitoon kansallisessa yhteyspisteessä.

Lisäksi Keskusrikospoliisi kiinnittää huomiota siihen, että kansallisessa yhteyspisteessä epäilyttävistä liiketoimista vastaanotettujen ilmoitusten ja niitä koskevien henkilötietojen käsittely perustuu henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) henkilötietojen käsittelyä rikosten ennalta estämiseksi tai paljastamiseksi koskevaan säännökseen. Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista rikosrekisteritietojen käyttöä rikosten ennalta ehkäisemiseksi ja paljastamiseksi, eikä näin ollen myöskään epäilyttävien liiketoimien selvittämiseksi. Keskusrikospoliisi katsoo, että voimassa olevaa lainsäädäntöä voidaan pitää tältä osin puutteellisena. Hallituksen esityksessä on kuitenkin todettu, että koska kyse ei ole lähtöaineasetuksen edellyttämästä muutoksesta, ei esityksen sisältöä ole tältä osin lausuntokierroksen jälkeen muutettu.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Robin Lardot

Rikoskemisti

Jari Pukkila